

Reclaim Alla Helgons dag, Östgöta Correspondenten 2012

- Ska det vara *gorgonzscholaschås* eller *gräddschås*?

När hon ger oss alternativen på de olika såserna blir hennes läspande så påtagligt att det nästan låter komiskt. Jag får bita mig tungan för att inte skratta. Fast egentligen känner jag mig vilsen, tom och sorgsen. En timma innan stod jag med min bror i det rum på servicehuset som varit mammas under flera år. Hon låg i sängen med händerna knäppta. Redan vaxgul i huden. Nu är vi på begravningsbyrån. Bordet vi sitter vid är täckt med pärmar, foldrar och listor med exempel på olika annonser, dikter, kistor, blomarrangemang och så mycket annat. Inte visste jag att det fanns så många val att göra. På var sin sida av bordet sitter jag och min storebror. Han blänger på mig som om allt var mitt fel. Vid bordets högsida tronar begravningsentreprenören med ett teatraliskt uppträdande. Jag la genast märke till att hon läspar. Läschpar. Under en halvtimme har hon lotsat oss igenom mängder av val och beslut. Jordbegravning eller urnsättning, kyrkan eller gravkapell, annons i Jönköpingsposten eller Smålands folkblad, dikt av Pär Lagerkvist eller Karin Boye, kista i björk eller ek, kors i annonsen eller en annan symbol, Blott en dag eller Härlig är jorden. Gula rosor på kistan eller nejlikor, bårtäcke om vi inte önskar blommor, minnestund i församlingshemmet eller på värdshuset, kaffe med smörgårdstårta eller varm mat, oxfilé eller fläskfilé, vin eller Herrljunga cider och så till slut: *gorgonzolasås* eller *gräddsås*. Fast hon sa: *gorgonzschålaschås* eller *gräddschås*.

När vi kom till såserna föreföll mig allt så absurt att rummet började snurra i en tilltagande yrsel.

Att vara sörjande är svårt. Det blir så lätt något annat av det. En del av oss flyr in i de praktiska frågorna. Andra av oss går så djupt in förlusten att man till slut undviker den smärtsamma sorgen. Sorgens handlingar blir flyktvägen. Det ligger nära till hands att vi då också undviker andra människor. Gör oss ensamma och privata, med en dold agenda satt skydda oss från sorgen. Inte vilja tala om den.

Vi behöver sorgen och vi behöver varandra för att vara i den. Mer än enskildhet och mer än *gorgonzolasås*.

Den märklige finländske författaren Henry Parland (1908-1930) berättar i romanen "Sönder" om en ung man som efter budskapet om flickvännens död drar sig undan både känslor och människor. Så möter han ändå en vän som ovetandes frågar hur det står till med henne: *"och när jag svarat, förstod jag på hans ansiktsuttryck att hon var död. Det hade blivit så förvånat och hjälplöst..."*. Det är i mötet med vännen han både förstår vad som hänt och får verklig kontakt med sorgen.

Därför behöver vi också Alla Helgons dag som en tid att våga visa vår sorg, ge uttryck för och samtala om den. För sorgens skull: Återta Alla helgontiden från kommersialism, från Halloween och ensamhet.

Jakob Carlander